Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda" 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036
УНСоюз: (201) 451-2200

РІК XCI. Ч. 52. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 20-го БЕРЕЗНЯ 1984 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, MARCH 20, 1984 No. 52. VOL. XCI.

Чотири союзові Округи УНС матимуть свої Річні збори

Джерзі Сити, Н.Дж. — Організаційний Відділ УНСоюзу інформує, що в суботу 24-го і неділю 25-го березня ц.р., чотири союзові Округи матимуть свої Річні збори.

Річні збори Рочестерської Округи попередить секретарсько-організаційний курс, який відбудеться в суботу, 24-го березня, в залі Українського Народного Дому, при 831 Джозеф авеню, в Рочестері, Н.Й. Початок курсу назначено на год. 10:30 ранку з такою програмою: Значення вишколу секретарів-організаторів; Основи життьового забезпечення; Наш „товар" — роди союзового забезпечення; Обов'язки секретарів відділів; Як здобувати членів; Психологія забезпеченевої акції. По полудні у тій самій залі о год. 4-ій відбудуться Річні збори Округи. Під час курсу будуть доповідати, а відтак будуть учасниками нарад, Володимир Сохан, головний секретар, і Степан Гавриш, головний організатор. Також учасником курсу і нарад буде головний радний Володимир Гавриляк, який очолює Округу та почесний голова Округи Константин Шевчук.

Також в суботу 24-го березня відбудуться Річні збори Бостонської Округи. Початок нарад о годині 6-ій вечора, в залі української католицької церкви, при 148 Форрест Гиллс, вул. в Джемейка Плейнс, Масс. Округу очолює Володимир Гетьманський. Екзекутивний Комітет під час нарад буде репрезентувати д-р Мирон Куропась, заступник головного предсідника.

Округа Ютика-Сиракюзи відбуде Річні збори в неділю, 25-го березня, в залі Українського Народного Дому, при 1317 Вест Лафаєтт вул. в Сиракюзах, Н.Й. Початок нарад назначено на год. 2-гу по полудні. Округу, яка об'єднує 14 відділів, що разом нараховують понад 1,700 членів, очолює д-р Іван Гвозда, а почесним головою є колишній довголітній головний радний Володимир Запаранюк. Екзекутивний Комітет під час нарад буде репрезентувати д-р Іван Флис, головний предсідник УНС.

Також в неділю, 25-го березня відбудуться Річні збори Лігай-Веллійської Округи, яка об'єднує 14 відділів, що разом нараховують понад 1,500 членів. Збори відбудуться в залі української католицької церкви при 1826 Кенмор аве., в Бетлегемі, Па. Початок нарад о год. 3-ій по полудні. Округу очолює головна радна Анна Гарас, а Михайло Колодруд і Анна Пипюк є почесними головами. Екзекутивний Комітет під час нарад буде репрезентувати Степан Гавриш, головний організатор.

За традицією під час Річних нарад згаданих Округ в першу чергу відбудеться звітування членів управ за проведену працю в звітовому часі. Будуть дискусії над звітами, а відтак вибір керівних органів на біжучий рік. Представники Головного Уряду поінформують присутніх про загальні справи Союзу, а при тому висловлять свою опінію про працю округ.

Дуже важливою точкою Річних зборів буде вирішення організаційного пляну праці в ювілейному році УНСоюзі. Метою УНСоюзу цього року є придбання 4,000 нових членів, забезпечених на суму 11,000,000 дол. Ті справи будуть широко дискутовані новообраними управами округ. Також зібрані союзовці під час нарад повинні застановитися, якою імпрезою вшанувати 90-річчя УНСоюзу. Вправді багато округ вже давно поробили пляни святкувань ювілею, але є ще й такі, що щойно тепер вирішать цю справу.

У Кліфтоні помер Я. Мартинюк

Кліфтон, Н. Дж. — Родина і друзі повідомляють, що в неділю, 18-го березня 1984 року, тут упокоївся несподівано сл.п. Ярослав Мартинюк, уродженець Косова в Україні, колишній дивізійник, член багатьох українських суспільно-громадських організацій, прикладний муж, батько, брат, зять, швагер, кузен і вуйко.

Панахида у вівторок, 20-го березня, о год. 7:30 вечора в похоронному заведенні МекНерні і Бурнадз в Кліфтоні. Похоронні відправи розпічнуться в середу, 21-го березня о год. 9-ій рано з того ж похоронного заведення до церкви св. о. Миколая при Президент вулиці в Пассейку, а відтак на український православний цвинтар св. Андрія в Бавід Бруку.

Покійний залишив в жалобі дружину Марію, дітей, двох братів в Україні та багатьох дальших членів родини, а також численних друзів.

ПОЧАЛАСЬ РІЧНА ПЕРЕВІРКА МАЙНА І ДІЛОВОДСТВА УНС

Головна Контрольна Комісія: стоять (зліва): інж. А. Дорошенко, проф. д-р Б. Гнатюк, мгр І. Геврик, о. протопресвітер С. Біляк і адв. Н. Олесницький.

Джерзі Сити, Н.Дж. — З Головної Канцелярії поінформували, що в суботу, 17-го березня 1984 року, тут розпочалась річна перевірка майна, діловодства і організаційного стану Українського Народного Союзу, як також видавництва „Свободи" та культурно-відпочинкової оселі Союзівки.

Контролю переводить Головна Контрольна Комісія у складі: мгр Іван Геврик, голова, адв. Нестор Олесницький, інж. Анатолій Дорошенко, проф. д-р Богдан Гнатюк і о. протопресвітер Степан Біляк.

Про висліди контролі Головна Контрольна Комісія звітуватиме Головному Урядові на річному засіданні в червні ц.р., а загальні ствердження будуть опубліковані у виданнях УНС. Контроля триватиме до суботи, 24-го березня, включно. Як відомо, 22-го лютого ц.р. Українському Народному Союзові сповнилося 90 років існування.

ЗУСТІЧ З Д. ГУМЕННОЮ

Ню Йорк. — Об'єднання Українських Письменників „Слово" і 64-ий Відділ Союзу Українок Америки влаштовують спільно зустріч з письменницею Докією Гуменною в суботу, 24-го березня ц.р., о год. 5-ій по полудні, в домівці СУА при 108 Друга авеню, з нагоди її 80-ліття і 60-річчя її літературної діяльности. Участь беруть: проф. Григорій Костюк, Лідія Крушельницька і д-р Андрій Шуль.

У Білорусії перевели чистку карапьних органів

Москва. — Офіційні совєтські повідомлення говорять про жахливе порушення законности і ведення судівництва в Білоруській республіці.

Згідно з офіційними повідомленнями, в 1981 році п'ять невинних осіб були фальшиво обвинувачені у вбивстві та відповідно покарані. Тепер совєтська центральна газета „Ізвєстія" повідомила про перегляд справи, покарання працівників міліції та суду, які співпрацювали у змові з прокуратурою, катуваннями вимушували фальшиві признання невинних жертв. Такі випадки газета називає „нехакартерними" в совєтському судівництві та намагається цим одним прикладом скрити саме поголовну фальш і сваволю совєтського судівництва. Приклад взятий з кримінальної справи вбивства. В політичних судах над особами, які в очах КҐБ є чимсь невигідні совєтським властям, чиняться беззаконні розправи весь час, беззаконня стало законом, — говорять західні дипломати, і переглядові такі справи ніколи не підлягають.

Ще в листопаді минулого року „Ізвєстія" писала, що 8-го липня 1981 року, коли два офіційні наглядачі, обїжджаючи озеро в південній частині Білорусії, побачили чотирьох осіб на озері, які ловили незаконно рибу краденими сітями. Коли браконьєрам запропонували вийти на берег, вони зробили це, але для того, щоб напасти на контролерів і вбити їх.

Щоб переконатися в тому, що контролери вбиті, їх занурили у воду, і тримали там деякий час.

Через декілька днів міліція провінційного міста Мозира арештувала запідозрених п'ятьох осіб, які навіть не знали себе. Але суд все одно відбувся в обласному місті Гомелі, і підсудні були засуджені: троє на 15 років ув'язнення кожний, один на вісім років і один на два роки ув'язнення.

Справа здавалася закінченою, але 30-го квітня 1983 року сталося в Мозирському районі подібне вбивство. Цього разу браконьєри поверталися з незаконної ловлі риби вантажною машиною вночі без засвічених світел. Два міліціонери намагалися затримати машину. Коли вона стала, чотири мужчини вискочили з неї і закололи ножами міліціонерів на смерть, а самі втекли.

Один із смертельно поранених міліціонерів зумів таки доповзти до телефонної будки і повідомити на станицю міліції номер машини. Машина була незабаром затримана, чотири мужчини-родичі і 16-літній хлопець були арештовані. На вантажній машині була розшукувана два роки тому рибальська сіть і рушниця одного із вбитих два роки перед тим контролерів.

Справа набрала такого розголосу, що судові власті змушені були розкрити всю фальш попереднього суду, покарати справжніх злочинців та їх покровителів, а невинних звільнити.

„Ізвєстія" нічого не згадує про відшкодування невинно потерпілих. У таких випадках у совєтській практиці жадного відшкодування не дають. Звільнені щасливі, що справа закінчилася для них щасливо, і того досить.

УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ ПРОЙШЛА УСПІШНО

Ню Йорк. — В суботу, 10-го березня ц.р., відбулася в домі Польського Наукового Товариства в горішньому Мангеттені в Ню Йорку друга з черги, заініційована американським НТШ та у співпраці з УВАН і активною участю учених з Українського Наукового Інституту Гарвардського Університету, українсько-польська наукова конференція.

За традицією, що її створила перша така конференція 2-го жовтня 1982 року, ця конференція була обмежена тільки до одного дня, від год. 10:30 до 4-ої по полудні та охоплювала шість доповідачів по три учених з кожної сторони. Цим разом господарями були репрезентанти польського наукового світу. Відкрив конференцію (англійською мовою) професор Тадеуш Ґромада, генеральний секретар Польського Наукового Інституту, який привітав приявних голову НТШ д-ра Ярослава Падоха й голову УВАН проф. Юрія Шевельова, як теж колишнього польського міністра освіти Вацлава Єнджеєвіча, президента Польського Інституту ім. Костюшка, і висловився з признанням про Івана Кедрина, як репрезентанта НТШ для організації цієї конференції. Заявився палко за продовжуванням такої конференції в майбутньому.

Першу частину конференції становила сесія, виповнена трьома польськими доповідачами. Першим доповідав директор ПНІнституту професор Нюйоркського університету й університету в Римі, Фелікс Ґрос на тему „Покращання в напружених польсько-українських відносинах". Згадавши про істориків кривавих польсько-українських розправ за часів Козаччини, проф. Ґрос поставив запит, що таке взагалі історія? Він скритикував односторонній підхід цілого ряду польських істориків в оцінці відносин між Польщею й Україною, як теж ряду польських істориків в оцінці відносин між Польщею й Україною, як теж таврував взагалі наставлення польських державних мужів на однонаціональний характер держави. Східня Европа була і є різнонаціональна, і нема у світі однонаціональної країни. Український елемент сягає до Криниці і далі на захід, польський по Київ і за Дніпро. Вказував на приклад багатонаціонального характеру ЗСА. Згадував видатні постаті по стороні українців, які у 20-их і 30-их роках були за співпрацю з поляками на протимосковському фронті, як Володимир Старосольський, Лев Ганкевич і інші. Таврував факт, що не дано у відродженій Польщі українцям автономії ані власного університету. Вбачав добрий прояв виходу обох суспільств із свого національного ґетто.

Наступний польський промовець, редактор Влодзімєж Бончковскі доповідав польською мовою про „Ґенезу польсько-українського наближеня в роках 1931-39" у зв'язку з появою кількох польських журналів, з яких першим був редагований доповідачем тижневий „Бюлетень польсько-український". Назвав цілу низку українських видатних діячів політики і культури, які писали у тому журналі, між ними Євген Маланюк, Павло Зайцев, Іван Кедрин. Його видавець-редактор мав великі прикрощі з боку націоналістичних кіл польського суспільства, йому погрожували смертю і побиттям, особливо, коли прибув з доповіддю до Тернополя. На місце зліквідованого в грудні 1938 року „Бюлетеня" постав журнал „Проблеми Европи Всходнєй". Назвав численних польських діячів, противників

Закінчення на ст. 3.

В. МАРЧЕНКА ЗАСУДИЛИ НА 15 РОКІВ

В. Марченко перед арештом

Ню Йорк (ЗП УГГ). — Суд над українським журналістом і перекладачем Валерієм Марченком відбувся швидко і з трагічним для підсудного вироком. Вирок проголосив у середу 14-го березня ц.р. заступник голови київського міського суду Г.І.Зубець: 10 років табору особливого режиму і 5 років заслання.

Валерія Марченка, якому навіть за гнучкими совєтськими законами нічого було інкримінувати, судили за його скарги і заяви, писані під час першого ув'язнення в 1973-81 роках. Свідками в суді виступала таборова адміністрація і каґебісти, тобто ті, на кого він скаржився в своїх заявах. Пишучи інкриміновані йому тепер заяви в концтаборі, В. Марченко не розголошував жадних державних таємниць, ні навіть не закликав до повалення совєтської влади. Отже, теперішнє ув'язнення не обґрунтоване нічим, крім помсти за його незалежність і гідність.

В. Марченко настільки хворий — у нього високий тиск крови через хворобу нирок і сильне виснаження, — що суд, призначений на 12-го березня, мусіли на день відкласти, і на процесі він все одно не міг вставати.

Киянин В. Марченко написав чимало дослідницьких і публіцистичних статтей, перекладав художні твори з англійської та східніх мов. Він не належав до жадних організацій, груп чи об'єднань.

Закордонне Представництво Української Гельсінкської Групи закликає всіх чесних людей світу посилати телеграми до законодавців і професіоналістів у своїх країнах і в Совєтському Союзі, до міжнародних правозахисних організацій, вимагати звільнення і порятунку для В. Марченка.

ДОПОВІДЬ Н. СВІТЛИЧНОЇ В УВАН

Ню Йорк. — В неділю, 25-го березня ц.р. о год. 2-ій по полудні, тут у власному будинку, при 206 Захід 100-та вулиця, відбудеться доповідь Надії Світличної на тему: „Із вражень про київських шестидесятників". Доповідь відбудеться заходом Української Вільної Академії Наук у ЗСА.

У СВІТІ

ЗА ОСТАННІЙ ЧАС ПОТІК політичних втікачів зі Східньої Німеччини різко збільшився. Директор головного центру переселенців у західньо-німецькому місті Гіссені заявив, що щонайменше 200-300 осіб прибуває зі Східньої до Західньої Німеччини щоденно за дозволом комуністичних властей Східньої Німеччини. Директор Гайнц Дерр заявив, що більшість прибулих молоді люди, які вже роками чекали на дозвіл виїхати. Попередні потоки імігрантів — це були переважно люди пенсійного віку. Це вперше східньонімецький уряд дозволив такій великій кількості молодих людей еміґрувати.

БІЛЬШІСТЬ РЕЛІГІЙНИХ людей в Чехо-Словаччині ставлять завзятий опір наступальній протирелігійній політиці свого комуністичного режиму. Західні спостерігачі говорять, що приблизно 50 відсотків чехо-словацького суспільства відкрито практикує свою християнську віру. Цей відсоток навіть вищий у Словаччині. Безумовно, є багато таких, які відкрито бояться практикувати Христову віру, зважаючи на цілий ряд життєвих факторів під комуністичним режимом. Саме ці люди, можливо, є найнебезпечнішими потенціяльними ворогами комунізму.

КОЛИШНІЙ ЛІДЕР забороненої профспілки „Солідарність" Лех Валенса минулого тижня знову звернувся із закликом до польських комуністичних властей піти на компроміс із суспільством, щоб уникнути дійсної економічної катастрофи. В політичному документі, який потрапив у руки західніх кореспондентів, Валенса вимагає від уряду дозволити на існування приватного сектора сільського господарства, невеликих приватних майстерень, а також дозволити робітникам на більші права в управлінні виробництвом взагалі.

ВИСТУПАЮЧИ ПЕРЕД західніми кореспондентами відносно результатів переговорів заступника міністра закордонних справ Японії Томіхіро Накахіма з совєтським заступником міністра закордонних справ Міхаілом Капіцею, речник міністерства закордонних справ Японії сказав, що Москва у всіх питаннях залишилася незмінною і твердою, особливо у відмові повернути Японії чотири невеликі північні острови, які Совєтський Союз захопив у Японії наприкінці Другої світової війни.

РЕЧНИК МІНІСТЕРСТВА закордонних справ Східньої Німеччини заявив, що будівництво поруч з існуючим берлінським муром другого муру в центрі східньонімецької столиці не є укріплення попереднього муру, а частиною будинку, який незабаром появиться в тій частині міста. Речник не пояснив дальших подробиць цього питання. Речник західньоберлінського уряду також сказав, що будівництво нового муру покищо не вказує на зміцнення східньонімецьких оборонних укріплень.

ЛІДЕРИ ВОРОГУЮЧИХ християнських і мусулманських фракцій Ливану погодилися після бурхливих переговорів у Люзанні, Швайцарія, про порядок звільнення всіх полонених та інших захоплених під час боїв осіб ворогуючими сторонами. Президент Ливану Амін Ґемаєль та вісім інших лідерів різних груп Ливану погодилися звільнити всіх затриманих осіб. Бурхливий обмін думками відбувся відносно тих осіб, яких треба вважати за зрадників Ливану, особливо тих, хто співпрацював з Ізраїлем. Всі учасники зустрічі погодилися, що Ливан повинен залишитися частиною арабської нації, а Ізраїль залишиться ворогом Ливану.

ПРИМАС ПОЛЬЩІ, кардинал Юзеф Ґлемп, відмовився відкликати свій наказ переведення священика Мечислава Новака з його колишньої парафії тракторного заводу „Урзус" на передмісті Варшави, де він був популярний серед робітників з огляду на симпатії до забороненої профспілки „Солідарність", у глуху сільську місцевість. Парафіяни робітничої церкви вже третій тиждень протестують проти рішеня Ґлемпа. Сам священик Новак погодився з наказом Ґлемпа, заявивши при тому: „Це попередження священикам . Вони побачать мою долю і налякаються".

ЗСА ПІСЛАЛИ ДВА РОЗВІДУВАЛЬНІ ЛІТАКИ ДО ЄГИПТУ

Вашінгтон. — Офіційні представники Адміністрації президента Регена заявили в неділю, 18-го березня, що ЗСА послали два розвідувальні літика типу АВАКС до Єгипту з метою укріпити оборону Судану після повторного рейду лівійського летунства минулої п'ятниці на суданське місто Омдурман.

Вони сказали, що сам Президент дав розпорядження вислати літаки після спільного прохання Єгипту і Судану, які об'єднані договором про спільну оборону.

Літаки були послані таємно. Як речники Державного департаменту, так і речники Департаменту оборони не мали права коментувати подробиці місії літаків та положення в Судані. Одначе одна офіційна особа сказала приватно, що місія включає два розвідувальні літаки, які вилетіли з військовоповітряної бази Тінкер в Оклагомі. Ця сама особа також сказала, що не виключена можливість вислання більшого числа розвідувальних літаків.

Крім того американські офіційні особи заявили, що розвідувальна інформація не залишила жадного сумніву в тому, що Омдурман бомбардували лівійські літаки совєтського виробництва ТУ-22, база яких знаходиться в Куфрі, Лівія.

Ціллю бомбового рейду була суданська радіостанція. Бомбардування не заподіяло жадної шкоди самій радіостанції, але бомби потрапили в сусідній будинок, п'ять осіб були вбиті. Суданська протиповітряна оборона не вспіла відповісти на цей несподіваний лівійський рейд. Літаки вилетіли з бази Куфра і повернулися на цю базу.

Президент Судану Ґаафер аль-Німейрі обвинуватив Лівію в цьому бомбардуванні та в подаванні допомоги протиурядовим бунтівникам на півдні Судану.

Лівія вже в минулому вмішувалася у справи Судану і намагалася скинути уряд президента Німейрі. За останні 13 місяців американці вже двічі посилали свої розвідувальні літаки типу АВАКС у цей район Африки.

В АМЕРИЦІ

МАРІО СОАРЕЗ, прем'єр-міністер Португалії, прибув з офіційною візитою до З'єднаних Стейтів Америки. У Вашінгтоні він зустрівся з президентом Роналдом Регеном і його найближчими співробітниками, а потім відвідав ще Капітоль щоб у розмові із законодавцями приспішити справу обговорення в Конґресі законопроєкту Уряду про додаткову допомогу ЗСА для своїх европейських альянтів з НАТО. Окремо Соарез розмовляв з державним секретарем Джорджем Шулцом і секретарем Департаменту оборони Каспаром Вайнберґером. На Капітолі Соареза вітали спікер Палати Репрезентантів Томас О'Нілл і лідери обидвох політичних партій.

ПЕРЕДВИБОРЧА КАМПАНІЯ двох передових демократичних кандидатів на президента сенатора Ґері Гарта і Волтера Мондейла увійшла в нову, на думку політичних аналітиків, небезпечну фазу особистих обрах і прилюдного „прання білизни" без всяких скрупулів. В. Мондейлеві не сподобалося, що Ґ. Гарт змінив свій рік народження, тобто „омолодив" себе на один рік, а Ґ. Гартові штучне підмальовування Мондейла спеціялістами-перукарями перед кожним важливішим виступом. А як представляється справа з проблематичними речами, запитують обидвох кандидатів кореспонденти? Мондейл не вірить у політичну здібність свого противника, бо він, мовляв, не має жадної практики; Гарт каже, що власне практика Мондейла показала, що він ніяк не надається на керівне становище в державі, бо під час його участи в уряді президента Джиммі Картера він нічим не відзначався.

ПРАЦІВНИКИ СЕКРЕТНОЇ служби, до якої належить також охорона Білого Дому, Президента і багатьох урядових осіб, підстрілила на хіднику біля Білого Дому Дейвида Аллена Магонского, який, як кажуть аґенти секретної служби, грозив рушницею службовцям, коли вони до нього підходили. Батько пораненого заявив, що його син вже від довшого часу психічно хворий.

ЛАВА ПРИСЯЖНИХ звільнила від вини і кари білого поліціянта в Маямі на Фльориді, який застрілив негритянського юнака в грудні 1982 року, з приводу чого у Маямі довший час тривали расові заворушення, які коштували містові і забезпеченевим компаніям мільйони долярів. Велика частина міста була впродовж двох тижнів заблькована поліцією і вояками національної ґвардії, яких викликав на допомогу поліції губернатор Фльориди. Лава присяжних не знайшла однак вини по стороні поліціянта, який тільки оборонявся перед наступом негритянина озброєного ножем. Після проголошення вироку в чорній дільниці знову почаслись заворушення і грабунки.

СТОРМІ ДЖОНС, 6-річна дівчинка, якій лікарі-хірурги перещепили серце і печінку у піттсбурґському шпиталі, покинула шпиталь і була звільнена після одного місяця реконвалесценції у шпиталі. Лікарі-спеціялісти здивовані і задоволені, що перша такого роду операція у світі була вдалою. Стормі житиме якийсь час зі своєю мамою Люїзою у Піттсбурґу, щоб таким чином дати змогу лікарям часто перевіряти стан здоров'я маленької пацієнтки.

РЕЧНИКИ СЕКРЕТНОЇ служби заявили, що видавець порнографічного журналу „Гастлер" Леррі Флинт законтрактував професійну людину для вбивства президента Роналда Регена. Мері Енн Ґордон, речник цієї служби, яка охороняє Президента і високих урядників, заявила, що прокуратура вже розпочала слідство в цій справі, щоб встановити чи це тільки поганий жарт звироднілого атеїста і кримінальника Флинта, чи дійсно така змова існує. „Ми отримали інформації в цій справі і ми змушені їх докладно перевірити", — заявила М. Ґордон. Крім того Флинт сам мав заявити під час інтерв'ю, що він наміряється вбити Р. Регена. За погрозу вбити Президента суд має право покарати одним роком в'язниці і 5,000 долярів грошової кари.

НЕПОРОЗУМІННЯ МІЖ державним секретарем Джорджем Шулцом і секретарем Департаменту оборони Каспаром Вайнберґером існують вже від довшого часу, — кажуть поінформовані особи в Білому Домі. Різниця в поглядах між обидвома найближчими співробітниками президента Роналда Регена існує у трьох принципових справах: надто великого тиску Департаменту оборони на політичний сектор, невідповідного ставлення Пентаґоном справи переговорів про редукцію міжконтинентальної нуклеарної зброї при рівночасній напрузі у відносинах із Совєтським Союзом і недостатнім вияснениям справи, як далеко повинна сягати співпраця ЗСА з Ізраїлем. В дипломатичних колах говориться, що К. Вайнберґер перемагає і що його підтримує в цьому сам Президент.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members $1 25 a month. Change of address — $1 00. Make check or money orders payable to "Svoboda"

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Американська дипломатія

Немає двох слів, що останні поразки американської дипломатії в Ливані і інших частинах світу, викликають ряд коментарів, дискусій та публічних дебат. В тому ж самому часі світ не закриває очей на поступ совєтської дипломатії. Порівнюючи осяги тих двох супер-світових потуг, пересічний американський читач-громадянин не може зрозуміти, чому Москва тріюмфує у своїй дипломатії, тоді коли Америка не може цього робити.

Совєтський уряд порушував і порушує далі всі писані міжнародні договори, однак, не зважаючи на це, західні провідники продовжують добиватися дальших договорів з Москвою.

Едґар О'Балланс, англійський автор понад 20-ти книжок на теми міжнародної політики, в останньому році написав більшу книгу п. з. „Сліди ведмедя", в якій докладно переповідає про зріст і поширення совєтських впливів по світі.

Цей автор закидає головно західній дипломатії, що, на його думку, вони створюють свою опінію про совєтських дипломатів не на підставі їхніх діл, а радше беручи до уваги їхні слова.

„Західні провідники від довшого часу є наче очаровані, вірючи, що совєтські провідники, думають і діють так само як західні провідники, особливо, якщо йдеться про добре правління і сердечні відносини між народами. Вони передусім вірять в це, що вони все зроблять, що в їхній силі, щоб уникнути третьої світової війни, що напевно була б атомовою війною...

Що совєтський провід має хижацький і імперіялістичний характер, ще досі собі цього не усвідомили західні провідники. На Заході ще й нині не хочуть знати, що совєтські провідники виконують давнозапляновану мету, щоб осягнути світову гегемонію. Це основне незрозуміння Заходу цілей Москви все ставляло Америку в некорисне положення у відношенні до Совєтського Союзу. Совєтські провідники не мають бажання бути „рівними" з іншими країнами, і паритет не має місця у їхньому лексиконі, бо такий паритет означав би застій, а не поступ і аґресію..."

Головною перешкодою в осягненні світової гегемонії Москвою є Америка, яку Москва уважає своїм „смертельним ворогом". У результаті, совєти сьогодні працюють, як і працювали в минулому, з метою зменшення сили, впливу і престижу Америки та з метою ізолювати її від решти світу. Совєтські проводирі працюють безнастанно, щоб відокремити Америку від країн, які доставляють Америці сирівці, і тим способом ослабити Америку економічно і політично.

О'Балланс пише, що так, як Гітлер ясно і одверто заявив, що ціллю нацистської Німеччини був підбій цілого світу, так саме це роблять російсько-совєтські провідники. Цитуючи Брежнєва з-перед кількох років, автор переказує наступне: „Ми, комуністи, будемо змушені дещо йти на шнурку капіталістів, але тільки на короткий час. Ми потребуємо їхніх позичок, їхніх рільничих продуктів і їхньої технології. Але ми будемо продовжувати масивне зброєння і в половині 1980-их років у нас буде можливість повернутися до більш аґресивної закордонної політики, призначеної до осягнення переваги над Заходом". Згаданий автор твердить, що пляни і передбачення Брежнєва майже в цілості сповнилися.

О'Балланс дуже добре описує, як Захід посередньо і непосередньо допомагає збагачуватися своїм непримиренним ворогам. Тому, хоч совєтська економіка буде далі клигати, а швидкість совєтського зброєння сповільнить своє темпо, — то населення СССР, завдяки Заходові, буде краще відживлятися, тобто взагалі втішатиметься вищим життьовим рівнем.

Насувається запит, чому Америка мусить доставляти і годувати тих людей, які в майбутності можуть скерувати атомові бомби проти Америки?

О'Балланс твердить, що Америка і її союзники повинні допомагати тим країнам, які ставлять збройний опір совєтським симпатикам у Анґолі і Мозамбіку. Але, на жаль, Америка і колективно ввесь Захід, здається, махнули рукою на поневолені народи СССР і в сателітних країнах, і багато американських дипломатів, на зразок Дж. Кенеді чи Г. Сонненфельда від років закликують визнати „остаточність" поневолення Східньої Европи Москвою. Але про це автор не згадує. Сила СССР опирається куди більше на економічних ресурсах неросійських народів у СССР, ніж на таких же ресурсах Етіопії чи Анґоли.

Олександер Татомир

ЛІВА ІНДОКТРИНАЦІЯ ШКІЛ

Недавно ми писали про те, що найбільш успішною зброєю комунізму в боротьбі з народами вільного світу є інфільтрація, зокрема провідної інтелектуальної та духової верстви. Яких успіхів у цій важливій ділянці добилися комуністи бачимо на прикладі інфільтрації професорського складу університетів, а теж духовенства протестантських і частинно католицьких Церков.

Досі ми не підозрівали, що комуністи почали концентрувати теж особливу увагу на середніх та початкових школах, а навіть на дитячих садках, щоб молоддю і дітьми послуговуватися як ефективним засобом поширювання пацифістичних і протиоборонних поглядів серед американського громадянства, тоді коли воюючий комунізм невпинно приготовляється до загарбання світу.

Про інтенсивну індоктринацію американських шкіл лівими організаціями вичерпно інформує бюлетень „Вашінгтон Ріпорт", що є органом Американської ради безпеки, консервативної організації. Про те, яким поважним джерелом відомостей є Американська рада безпеки та видаваний нею бюлетень бажаємо хоч коротенько поінформувати наше громадянство.

На сторожі безпеки ЗСА

Американська рада безпеки — це добровільна патріотична організація, складена з визначних громадян ЗСА, що пильно стежить за внутрішньою і зовнішньою безпекою країни та відповідними вдалими і енергійними заходами скріплює її. Вона, між іншим, започаткувала окремий рух п. н. „Коаліція за мир з позиції сили", і об'єднує 232 члени Конгресу та 156 організацій, що репрезентують 18 мільйонів американців. Рада приготовила й поширила денні програми Радіо Вільна Америка на 22 станції в 15-ти країнах і поміщує синдиковані статті у 80-ти великих часописах.

Пробойовики гасла „Мир з позиції сили наголошують, що держави вільного світу ніяк не можуть сподіватися справедливого й довготривалого миру, коли з причини слабосилля робитимуть постійні уступки. Їхні громадяни, завдяки заходам цивільної оборони, мусять бути забезпечені на рівні з совєтами перед повітряними атаками. Вони повинні, не вживаючи насильства, завернути приплив комунізму та скерувати його, як реакційний і крайньо руїнницький рух „на смітник історії" (Бюлетень).

Керівними органами Ради є: Дирекція, Комітет національної стратегії та дійсні члени (разом 60 осіб).

До Ради належить багато загальновідомих, в більшості вже на пенсії, американців: амбасадори, адмірали, генерали, доктори, професори і громадські діячі. Назвемо тільки кількох з них відомих українському громадянству: адмірал Томас Мурер, генерал Г. С. Ричардсон, генерал Джан Сінґлавб і інші. На терені ЗСА Рада має тисячі спомагаючих членів, а між ними теж деяку кількість українців.

З бюлетеню „Вашінгтон Ріпорт" довідуємося, що шкільні кляси стали об'єктом нагальної політизації учнів, особливо в справі миру за всяку ціну, замороження нуклеарної зброї та одностороннього роззброєння. Учителі заставляють учнів писати денно сотні листів до Президента зо звинуваченням, що він і ЗСА стали загрозою світового миру, а совєти вперто його захищають.

Індоктринацію учнів поширює найбільша учительська спілка Америки Крайова освітня асоціяція з допомогою такої асоціяції з Массачусетс і Спілки затурбованих науковців, член якої Наталі Гольдрич написала кілька брошур, що їх вперше вжито в школах 34-ох стейтів у 1982-83 роках. На таку програму не тільки погодилися, але з нею і коляборували департаменти освіти більшости стейтів.

Деструктивна література

З огляду на те, що в американських школах є українські учні, для кращого поінформування батьків і нашої спільноти й бажаної протиакції, робимо короткий огляд згаданих брошур та їх змісту:

Брошура „Choices" („Вибір") з піднаголовком „Посібник про конфлікти та нуклеарну війну" при допомозі читання й короткометражних фільмів пояснює нуклеарну зброю і наслідки нуклеарної атаки в Гірошімі й Наґасакі, що викликує в учнів гострі емоційні реакції, які поступово посилюють дальші розділи брошури та кінцеві висновки. Інформує студентів про видатки на оборону, розміщення нуклеарної зброї в Америці й про перегони в зброєннях та заохочує їх критикувати прийняту урядом політичну лінію й шукати розв'язки через замороження нуклеарної зброї, переговори і компроміси. У цій брошурі на 46 порад, яке становище зайняти супроти оборони, 40 із них має пацифістичний, або лівий характер, а з вирахуваних 33 організацій, зацікавлених обороною, 30 є лівого напрямку. Ця брошура користується, як допоміжним засобом, дітьми, щоб змінити погляди батьків. Навіть ліберальний щоденник „Вашінгтон Пост" підкреслює, що цей засіб не є едукацією, а політичною індоктринацією.

„Crossroads" („Перехрестя") з підзаголовком „Якість життя в нуклеарному світі", — це брошура, зміст якої не є кращий за попередній. Зладила її нова протиоборонна група п. н. „Праця з миром" і поширила на 30 стейтів. Вона описує в найменших подробицях наслідки нуклеарного вибуху і радіяції на людей та еколо-

Закінчення на ст. 4.

Докія Гуменна — казка „Вчений гусак"

Третім випуском у серії „Світ Дитини", яка появляється у в-ві „Гурток Прихильників Української Дитини" в Торонто, Канада, появилася казочка для дітей молодшого й середнього віку п. з. „Вчений гусак" Докії Гуменної з повнокольоровими ілюстраціями й обкладинкою Христі Котович.

Казка з сучасною „технологічною" тематикою. Авторка розказує про дівчинку Галю, яка знайшла загублене гусеня, заопікувалася ним і назвала його Васильком. Обоє подружили з собою. Дівчинка водила свого пір'ястого приятеля всюди з собою, навіть брала його потайки перед учителькою до школи. Ставши згодом гусаком і здобувши освіту, Василько подався в світ, залишивши свою приятельку в смутку. Завдяки різним технологічним винаходам Галининого батька-інженера, дівчинка при допомозі чародійного одягу-парашута віднайшла втраченого друга-гусака, який теж став ученим-винахідником і побудував чудодійний апарат-компютор-телевізор. Їхня дружба відновилася, вони відвідували себе взаємно.

Книжечка має непаґінованих 18 сторінок квадратної вісімки, видана на гарному папері. Появилася завдяки фінансовій допомозі Канадської Української Фундації ім. Т. Шевченка. Ціна книжечки — 4.00 дол. і порто. Школам і книгарням 25-35% знижки.

Першим випуском серії „Світ Дитина" є книжечка „Якого це кольору" укладу Роми Чумак-Горбач. Книжечка має дидактично-методичне спрямування, ціллю його є навчити маляра розрізняти й називати кольори. Одночасно діти наймолодшого віку вчаться назв різних предметів, створінь, явищ природи, зображених у книжечці. Ця книжечка допоможе виховникам у садочках і передшкіллях проводити з дітьми словникові вправи і збагачувати їхнє словництво. До ілюстрацій додані легенькі й коротенькі віршовані і прозові тексти, загадки, недомовки, які пояснюють кольори і зображують явища природи — сонце, місяць, зорі, хмари, веселка, сніжинки; створіння — людські постаті, зокрема діти, звіри, птахи, комахи; рослини — квіти, городина, овочі, ягоди, гриби, кущі, дерева. Тексти написані передовими письменниками й поетами для дітей — Р. Завадович, К. Перелісна, Г. Черінь, Н. Забіла, О. Лятуринська, М. Щербак. Цю книжечку фінансово допомогла зреалізувати фундація „Прометей" ім. Стефанії Швед і Степана Онищука.

Друга книжечка з тієї серії має назву „Раз, два, три". Вона призначена для навчання малят початків рахування від один до десяти. У цій книжечці поєднані ілюстрації з цифрами й писаними віршованими та прозовими текстами відомих наших авторів для дітей. Образкова історійка Наталі Забіли „Лічилочки" знайомить дітей з усіма цифрами від 1-10. Книжечку уклала теж Рома Чумак—Горбач. Їй належить графічне оформлення обох цих випусків.

З уваги на дидактично-методичний характер цих видань варто, щоб виховниці садків і передшкіль та вчителі нижчих кляс шкіл використовували їх у своїй педагогічно-навчальній роботі.

Ціна обох цих книжечок по 2.50 дол. і порто. Замовляти: Children's Group Care, 16 Rivercrest Rd., Toronto, Ont. M6S 4G3, Canada.

В. Б.

Степан Женецький

У ЛЬВОВІ ПОБУДУВАЛИ ПАМ'ЯТНИК ІВАНОВІ ПІДКОВІ

Як подала совєтська українська преса, — Львів, столиця української галицької волости, — збагатився новим пам'ятником. У ньому нещодавно споруджено монумент для прославлення українського козацького полководця Івана Підкови на площі названій його іменем. Згідно з одним з історичних народних переказів, саме на цій площі у 1578 році загинув від меча польського ката, який відрубав йому голову, видатний український козацький полководець, борець проти татарської і турецької навали Іван Підкова.

В одному з боїв з татарами Підкова відступив з козацьким загоном на Поділля, де його підступно захопив польський брацлавський воєвода Ян Збаразький. Згодом Підкову перевезли до Львова, де його, на настійливі вимоги турецького султана, засуджено і, за розпорядженням польського короля Стефана Баторія, — страчено.

В европейських країнах вістку про страту Івана Підкови зустріли з великим невдоволенням тому, що він, будучи дуже талановитим полководцем над українськими козаками, насправді захищав південносхідні кордони Европи від мусулманських наїздів. Цю боротьбу українських козаків з татарами і турками поляки присвоїли, називаючи пересадно лише свою Польщу „оборонцем Европи" та „передмур'ям християнства".

Мужня промова Підкови перед стратою, а також велика, рідкісна фізична сила (пальцями втискав таляра в дошку, розгинав кінські підкови, ламав на коліні дишля) створили йому в народі славу героя. Після страти львівські українці забрали його обезголовлене тіло і з почестями поховали його в підземеллях Успенської церкви при Руській вулиці. Згодом побратими Івана Підкови перевезли труну з його тілом, щоб поховати над Дніпром.

Єдине зображення Івана Підкови дійшло до нас лише в копії із XVI століття, яка не визначається високою майстерністю виконання. Все ж невідомий мистець прихильною рукою створив щирий образ. Спокійне, навіть дещо сумне, видовжене обличчя випромінює розум і волю, довгі вуса спадають донизу, на голові великий чуб, високе чоло та гостре підборіддя.

Створюючи пам'ятник, львівський скульптор Петро Кулик стояв перед непростим завданням. З поданого вище опису ґрав'юри автором він узяв багато, але це не задовольнило його. В бажанні показати Підкову передусім як народно-легендарну особу, Кулик очевидно, згадав слова, з якими свого часу був звернувся історик Запорізької Січі, академік Д. Яворницький до молодого мистця-скульптора, М. Струнникова: „Намалюйте мені страшного запорожця. Покажіть в ньому силу, мужність, відвагу та таку відвагу, щоб ворог не тільки козака, а й погляду його боявся".

Застосувавши у виконанні очних яблук скульптури Підкови прийом контррельєфу, Кулик добився бажаного наслідку — в обличчі козацького отамана, оновленого поглядом, відчувається динаміка та виразність. Вміщення на п'єдесталі-підвищенні самої голови Підкови, а не традиційного погруддя, викликає пряму асоціяцію з головами тисяч інших козаків-запорожців, які були закатовані поляками та татарськими наїзниками. Прізвище, а власне навіть не прізвище, а прізвисько, яке за тодішнім козацьким звичаєм надали Підкові у Січі, скульптор розмістив на підкові, створивши піктограму — підпис-зображення однаково зрозумілий на всіх мовах.

Щаслива думка, — пише автор вістки, мистецтвознавець Андрій Дорош, зробити акцент на фолкльорно героїчному розумінні образу козацького полковника дали змогу скульпторові створити монумент нешабльонний, який всебічно відповідає своєму призначенню — бути свідком пошани нащадків до предка, ім'я якого стало леґендою, оспівано в поезії Тараса Шевченка, в українських народних думах.

Архітектурна частина проєкту вдало здійснена Володимиром Блюсюком, що має чималий досвід співпраці з майстрами різця, в наслідок чого пам'ятник, який мистці подарували старовинному містові, органічно з'єднався з навколишнім середовищем.

Як подає автор новинки, біля пам'ятника завжди лежать живі квіти — символ пам'яти і поваги львів'ян до героїчного Івана Підкови, до талановитої і надхненної роботи скульптора.

* * *

До цієї вістки від себе додамо: добре сталося, що у Львові, споруджено монумент-пам'ятник українському козацькому полковникові Іванові Підкові. Бо як довідуємося з підсовєтської україномовної преси, по українських містах, а то й селах, совєти наставляли пам'ятники своїм ватажкам — різним Ленінам, Сталінам, а навіть недолуго-

Закінчення на ст. 4.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

СПРАВА ПОШТОВОЇ МАРКИ В ПОШАНУ ТАРАСОВІ ШЕВЧЕНКОВІ

„Стукайте і відчиниться вам" — це евангельська цитата, що її навів К. Степовий в рубриці „З листів до редакції" в „Свободі" від 18-го січня 1984 року п. з. „Пробуймо щастя ще раз".

Ідеться про це, що К. Степовий має надію, що сьогодні кращі умовини могли б сприяти цьому, що американський поштовий уряд випустив би пропам'ятну марку Т. Шевченка, ніж 24 літ тому, коли то УККА й інші українці включно з автором звертались до американського Уряду в цій справі, але надаремно. Нині, — пише автор, — є добра нагода відновити старання про випуск марки, бо якраз обходитимемо 170-ліття народження Шевченка й 20-ліття побудови його пам'ятника в Вашінґтоні, як також світ сьогодні краще про нас знає, як це було 24 роки тому.

Пригадка дуже добра і на часі, але треба зазначити, що 24 років тому були дуже слабі й нескоординовані старання в цій справі з боку тодішнього УККА й цілого нашого естаблішменту, що замало старалися цю справу пропхати до генерального постмайстра Америки і тому нічого з того не могло вийти. При цьому хочу пригадати, що спільну резолюцію в справі марки подав був сенатор Лєсінські, а в Конґресі конгресмени Дервінські і Дульскі. Чудовий проєкт марки був виготовив мистець Юліян Волянюк з Льорейну (+ 1975), а інтенсивні заходи в цій справі вели: діловод сектору філателії Українського Музею-архіву в Клівленді Степан Кікта і мистець Михайло Бабій. Вони збирали по

Закінчення на ст. 3.

Д-р В. Шандор

ХАРАКТЕРИСТИКА ІСТОРИЧНОГО РОЗВИТКУ РУСИНІВ—УКРАЇНЦІВ У МАДЯРЩИНІ (УГОРЩИНІ)

VI.

Гасла й засади національних вольностей, які в 1848-49 роках проходили Европою під загальним означенням Весни народів, були на Карпатській Україні й Галичині в зародку задушені австро-угорською і австро-польською бюрократією. Спорадичні виступи селян проти пануючої верстви загальної проблеми не вирішували. А до всенародного зрушення народ був обезсилений і непідготований. А як виглядала політична рівноправність в Угорщині на практиці, вистачить навести, що, наприклад, на одного посла в Східній Трансильванії, де жили т. зв. сейкелі-угорці, було потрібно 4-5,000 виборчих голосів, а на руського посла — 50-60,000.

Ґерманство Австрії й Німеччини відчуло небезпеку з боку слов'янства, яке відроджувалося і почало творити свої перші центральні організаційні рамки, як, наприклад, у формі Слов'янського конґресу в Празі в червні 1848 року, як противагу централізації сил ґерманства у формі Франкфуртського парляменту. В протислов'янських цілях ґерманство охоче підтримувало ворожих в той час до Австрії угорців. Слов'янський конґрес у Празі не виконав очікуваного завдання, бо було урядово його розпущено внаслідок студентських заворушень в Празі. Карпатські русини-українці не мали своїх делеґатів на Слов'янському конґресі в Празі. Дальша доля карпатських русинів повністю залежала від сваволі угорських шовіністичних урядових кіл.

Карпатські русини завше стреміли й до політичної єдности із своїми братами в Галичині. Вони 7-го квітня 1849 року вислали свою делеґацію до Головної Руської Ради у Львові, яка склала там наступну заяву: „Угорські Русини бажають, щоб од Угорщини були одділені так в політичном, як і в адміністраційном зглядi, і прилучені до руської частини Галичини..." Відповідну петицію вислали й до цісаря і просили Головну Руську Раду підтримати їхні бажання.

Тимчасові конституційні вольності й зрушення панщини не залишилися без впливу й на життя карпатських русинів. З'являються нові культурні діячі, між ними на першому місці о. Александер Духнович (1803-1865), якого популярні в той час і пізніше вірші, як „Я Русин быв, єсьм і буду..." та „Подкарпатськіє Русини...", який став пізніше народним гимном Подкарпатської Руси, виконували корисну народно-усвідомлюючу працю. По нім з'являється цілий ряд інших постатей, творяться організації, видаються підручники тощо. Але під мертвлячим подихом угорської правлячої верстви та рідної змадяризованої інтеліґенції, головно священства, гинуть всі добрі почини й прояви народної руської творчости. Доба від 1849 року до Австро-угорського вирівняння в 1867 році, була підготовою до смертельного національного реквієм, яке готовила Угорщина для поневолених нею чужих народів, в першій мірі русинів-українців.

Австро-угорське вирівняння: 1867-1918

Програна війна з Прусією в 1866 році та виключення Австрії з Німецької Конфедерації змусили цісаря Франца Йосифа до реорієнтації внутрішньої та зовнішньої політики держави. В Угорщині були постійно живими політичні змагання до державної незалежности. Таке послаблення Австрії Угорщина використала для скріплення власних політичних позицій, приступивши до заключення т. зв. Авсґлайх, тобто вирівняння, що сталось 29-го травня 1867 року. Вирівняння, яким створено Австро-Угорську дуалістичну монархію, мало рівнож за ціль збереження німецького і угорського характеру імперії перед слов'янською небезпекою.

Авторами вирівняння були: граф Бейст (Beust), граф Андраші і Ференц Деак. Вирівнянням розділено імперію на дві частини: Цислайтанію, територія на захід від ріки Лайта, а саме: властива Австрія, Чехія, Морава, Сілезія, Ґаличина і частина Польщі, що залишилися під пануванням габсбурґського монарха як цісаря Австрії; Транслайтанію, яка включала Угорщину, Трансильванію, Хорватію, Карпатську Україну, Словаччину і частину Далматійського побережжя, що залишилися під пануванням австрійського цісаря як короля Угорщини. Хорватія дістала окремий статус. Цісар Франц Йосиф став королем Угорщини.

Угорщина дістала свій парлямент і державну самоуправу. Спільними були тільки міністерства: закордонних справ, фінансів та війни. Угорці дістали повні і необмежені права над чужими народами, жителями Угорщини. Почалося цілковите національне пустошення Карпатської України, а поруч з ним і страшні економічні злидні. Сліпа й жорстока ненависть угорців до русинів-українців збільшувалась ще й їхньою ненавистю до слов'ян взагалі за прогру революції з допомогою Росії під Вілаґошом в 1849 році.

Статистика того часу виказує такий стан руського шкільництва в Карпатській Україні: в 1874 році було 571 руських народних шкіл, в 1906 році було — 23, а в 1913 році не було вже ні одної, тільки в 34-ох школах було дозволено вживати староруську мову для навчання церковного співу.

Така жорстока поведінка Угорщини супроти інших народів не уникла уваги західнього світу. В обороні культурних і національних прав народів Угорщини виступив письменник і державний муж Норвеґії Б. Бйорнсон, лавреат премії Нобеля. Він особливо гостро виступив проти концепції „Великої Угорщини", яку угорці висунули як свою ціль, зв'язану з остаточною ліквідацією неугорських народів. Для того мав послужити „Лекс Аппоні", в змислі цього закону „угорська культура і національне відчуття повинно бути вмушене німцям, румунам, хорватам, сербам, русинам і словакам — жителям Угорщини, бо угорська культура є найвищою і найшляхетнішою в цілім світі". Бйорнсон назвав цей закон „Гнобителем меншостей". Статистика населення Угорщини після перепису з 1890 року представлялася так: угорців було 7,356.874, а інших національностей 9,992.524; отже угорці були в своїй державі в меншості.

(Продовження буде)

СОЮЗОВЦІ! ЖИТТЬОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НА МАЛУ СУМУ НЕ Є ЖАДНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ. ПЕРЕВІРТЕ НЕГАЙНО ВИСОТУ СВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ І ПІДНЕСІТЬ ЙОГО ДО ТАКОЇ СУМИ, ЯКА ВІДПОВІДАЛА Б ПОТРЕБАМ ВАШОЇ РОДИНИ. ЧИМ БІЛЬША РОДИНА, ТИМ БІЛЬШЕ ТРЕБА МАТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ. В УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДНОМУ СОЮЗІ МОЖНА ЗАБЕЗПЕЧИТИСЬ НА НЕОБМЕЖЕНУ СУМУ 50,000, 100,000, 200,000 І БІЛЬШЕ ДОЛ. РАДИМО ВАМ ЩЕ СЬОГОДНІ ПЕРЕВІРИТИ ВИСОТУ ВАШОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.

Українсько-...

Закінчення зі ст. 1.

урядової політики національної асиміляції в першу чергу Леона Васілевского також Тадеуша Ґолуфка. Висловив цікаву власну думку, що він уважав і уважає, що в убивстві Голуфки членом ОУН була закулісова московська рука. У „Бюлетені" появилося 289 статтей по прометеївській лінії.

Третій польський доповідач, прибулий недавно з Польщі професор Гарвардського університету, Станислав Бараньчак, сам також поет, навів низку польських письменників і поетів минулого але й сучасного часу, між ними так звану польську „школу кресову". Цитував поему „Слово про ненависть", багато уваги присвятив ролі Юзефа Лободовського, як поета і публіциста для ревізії польської націоналістичної русофільської думки. Твердив, що серед сучасного польського молодого покоління завмирає шовіністична тенденція. Цитував поему Герасимовича, в якій тавровано трагедію бурення польським урядом української церкви.

Після півгодинної перерви на перекуску вібулася друга, українська частина конференції, якою проводив ред. І. Кедрин, від НТШ. Почавши українською мовою, дякував польською мовою Польському Науковому Інститутові, зокрема проф. Ґромаді і проф. Ґроссі за прихильне підхоплення ініціятиви про влаштовування таких конференцій і дякував за прибуття на конференцію міністрові Єнджеєвічеві, з яким він знайомий ще з часів перебування у Варшаві перед Другою світовою війною. Поінформував, що організатори таких конференцій рішили включити поруч історії також культуру, як тематику.

Тому першим, українським доповідачем є професор літератури Гарвардського університету Григорій Грабович, дійсний член НТШ.

Доповідач промовляв по-англійськи на тему польського „Романтичного козакофільства", при чому в першу чергу вказав на так звану українську школу в польській літературі, з якої найвидатнішим був Вацлав Залескі, але також Северин Ґощинскі і Мальчевскі. Наводив цитати з писань Міхала Чайковского і Вацлава Ржевуского, Тимка Падури. Коли польські письменники козакофіли дивилися на козацтво з романтичного підходу, то російські — з політичного. Вказав на українські мотиви у творах Міцкевіча і Словацкого. Іван Франко оцінював дуже критично творчість польських поетів з українською тематикою. Згадав про легенду Вернигори .Сам доповідач характеризував деякі твори поетів „української школи" не тільки як романтичні, але й сантиментальні.

Другий український доповідач проф. Марта Богачевська—Хомяк, історик, мала за тему „Націоналізм, фемінізм і соціялізм у Східній Галичині на переломі минулого і цього сторіч". Промовляючи по-українськи, вона назвала в першу чергу, як засновницю українського жіночого руху Наталю Кобринську. Кобринська була феміністкою, бо стояла на становищі, що треба організувати жіноцтво як чинник новаторських реформ. Не мала у цьому підтримки ані в українському ані польському суспільствах. Фемінізм у Польщі мав націоналістичну закраску. Наплив жінок з Росії скріпив не український, а польський жіночий рух. Жінки дуже ступнево і з великими труднощами здобували собі рівноправність в ділянці освіти. Тільки у 1880-их років австрійський уряд розпорядив, що кожна дівчинка мусить скінчити три кляси народної школи. Наведені прелеґенткою конкретні спроби спільної дії українських і польських жінок не вдалися. Наприклад, польки не хотіли прилучитися до віча українських жінок у 1892 році в справі допущення до всіх ступнів освіти. Прелеґентка вказувала на пов'язання феміністичного руху з соціялістичним рухом, але по польській стороні переважала суто національна течія. Прелегентка, оперуючи датами і фактами, подала короткий нарис доступу жінок до середніх і високих шкіл під впливом Заходу.

Останній український доповідач д-р Орест Субтельний, професор Йорк університету в Торонто, промовляв на тему „Російська загроза: погляди українських і польських емігрантів у XУIII сторіччі". Польська еліта і еліта українська, якою було козацтво, шукали не раз в ході історії обох народів співпраці. Згадав Гадяцький договір Івана Виговського. Найяскравіше усвідомлював собі загрозу від російського імперіялізму для Польщі й України Іван Мазепа. Доповідач наводив тайне листування Мазепи з польським магнатом Синявським. Після катастрофи під Полтавою наступники Мазепи, Войнаровський та Пилип і Григор Орлики, продовжували концепцію союзу України з Францією і Туреччиною проти Росії. Післямазепинська еміграція підтримувала кандидатуру Лєщинського на польського короля. У цих заходах грали деяку ролю Міхал Сокольніцкі і Ігнаци Потоцкі. Доповідач покликався на автентичні джерела, знайдені в архівах французького міністерства закордонних справ і на засекречений заповіт Романових про імперіялістичні цілі Росії.

І. Кедрин доповнив, що монографію про Григора Орлика, який став французьким генералом, написав історик Ілько Борщак і ця книжка вийшла у В-ві „Діло" у Львові.

Не було багато запитів і дискусії .Закрив конференцію на прохання І. Кедрина — представник УВАН проф Олег Федишин, який піддав суґестію, щоб у майбутньому влаштовувати радше панелі з участю польських і українських фахівців, а не індивідуальні доповіді.

Приявних було біля 140 осіб, заля була вщерть виповнена. Більшість приявних становили українці. Між іншими видатними українськими діячами був також мгр Степан Хемич і ред. Кедрин у своєму останньому слові звернув увагу, що мгр Хемич, як один із найбільш заслужених засновників Українського Наукового Інституту Гарвардського Університету повинен мати сатисфакцію, що два видатні вчені тісно пов'язані з Гарвардом і тамошнім Українським Центром, взяли участь у цій конференції.

Представниця радіостанції „Голосу Америки" перевела інтерв'ю з усіма українськими учасниками конференції.

Справа поштової...

Закінчення зі ст. 2.

світі підписи і висилали до генерального постмайстра; мали прихильні поручення від сенаторів, конґресменів, посадників міст й інших впливових осіб, але на цьому закінчилося й всі старання пішли намарно.

Якже ж справа представляється тепер? Згідно з інформаціями згаданого Музею-архіву — справа майже безнадійна. Нині ЗСА не видають поштових марок в пошану не-американців. Під цю пору ера пропихання марок зі серії „Чемпіонів свободи" в Америці не є актуальна. Може несподівано американський Уряд змінив думку і з огляду на напружені відносини з Москвою, наші старання увінчаються успіхом, якщо в цю справу вмішаються наукові установи (НТШ й УВАН) і цілий наш провід, включно з нашими Церквами.

Заінтересованих читачів „Свободи" відсилаю до своїх статтей в цій справі, що були появилися: „Америка" з 12-го жовтня 1983 року, „Новий Шлях" (Канада) з 12-го листопада 1983 року, „Наш Голос" з грудня 1983 року, в яких я подав також заходи і в справі випуску Урядом Америки пам'ятної марки з нагоди недалекої річниці 1000-ліття хрищення Руси-України.

Андрій Дзедзик

Мейплвуд, Н. Дж.

ЧИСЛО КАНДИДАТІВ на президента від Демократичної партії зменшилося до трьох осіб: сенатора Ґері Гарта, Волтера Мондейла і Джессі Джексона. У п'ятницю, 16-го березня ц.р., відтягнув свою кандидатуру сенатор Джан Ґленн з Огайо, а коротко перед тим, після так званого „великого вівтірка", зрезиґнував також колишній сенатор Джордж МекҐоверн.

Наукове Товариство ім. Шевченка
складає
у зв'язку із смертю

бл. п.

НІНИ з КОНАШИНСЬКИХ ЛУЖНИЦЬКОЇ

сердечне співчуття її чоловікові
Проф. Д-рові ГРИГОРОВІ ЛУЖНИЦЬКОМУ,
заступникові голови НТША,
та
Проф. Д-рові ЛЕОНІДОВІ РУДНИЦЬКОМУ,
науковому секретареві НТШ,
який втратив свою Дорогу Тету.

УПРАВА

В ЧЕТВЕРТУ НЕВИМОВНО БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ
ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ
мого Найдорожчого МУЖА

бл. п.

ІВАНА КУСОГО

будуть відправлені

СВЯТІ БОЖЕСТВЕННІ ЛІТУРГІЇ

в четвер, 29-го березня 1984 року
в церкві св. Івана у Виппані, Н. Дж.,
відправить о. Осип Панасюк,
в Маямі відправить о. Ричард Семенюк.

Кому Покійний був дорогий, прошу про молитву в цей день за Його душу.

ОЛЕНА КУСА

Ділимося сумною і болючою вісткою,
що 16-го березня 1984 р., несподівано,
відійшов у Вічність на 83-му році життя,
наш Незабутній і Найдорожчий
МУЖ, БАТЬКО І ДІДУСЬ

бл. п.

АНТІН ЗМИЙ

нар. у Львові, довголітній учитель і директор шкіл у Львові, Лодзі, учасник боїв за Львів, в'язень польських тюрем, Бриґідок і Домбю, член комбатантських організацій на еміграції.

Горем прибиті:
АНТОНІНА — дружина
ЕВГЕН — син
НАТАЛІЯ — невістка
ДАНУСЯ — внучка з чоловіком інж. ІГОРЕМ МАНДИЧЕМ
ХРИСТИНА ЧОРПІТА — сестрінка з родиною
Ближча і дальша Родина в Америці й Канаді

Засумуй трембіто!

В безмежному горю повідомляємо Родину,
Друзів-Дивізійників, Приятелів і Знайомих,
що дня 17-го березня 1984 р.,
ненадійно, упокоївся в Бозі,
наш Невіджалуваний
МУЖ, БАТЬКО, БРАТ, ЗЯТЬ, ШВАҐЕР, КУЗЕН І ВУЙКО

бл. п.

Ярослав Мартинюк

уроджeнець Косова, Україна

ПАНАХИДА буде відправлена у вівторок, 20-го березня 1984 р., о год. 7:30 веч. у заведенні Mc Nerney and Burnadz, 371 Lakeview Ave., Clifton, N.J.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ почнуться в середу, 21-го березня 1984 р., о год. 9-ій ранку з того ж похоронного заведення до церкви св. о. Николая при Президент вул. в Пассейку, Н. Дж., відтак на православний цвинтар св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Горем прибиті:
дружина — МАРІЙКА
діти — НЕОНІЛЯ, ЛЯРИСА з мужем ЯРОПОЛКОМ ГЛАДКИМ, ЗОРЕСЛАВА
брати:
МИХАЙЛО з родиною в Україні
ІВАН з родиною в Україні
тесті — ВАСИЛЬ І КАТРЯ МИХАСЬКІВ
шваґерка — ОЛЕСЯ ПОРОХНЯК з родиною
родина: МИХАСЬКОВИХ, ГРИЦАЇВ, КУЛІШІВ, БІЛИКІВ, ВАСИЛЬКОВИХ
та ближча і дальша Родина у вільному світі і Україні

СЕРЕДОВИЩЕ УГВР в НЮ ЙОРКУ
повідомляє, що
в неділю, 25-го березня 1984 р., о год. 2-ій по пол.
в залі Народного Дому ч. 23 при 140 2-ій Авеню
відбудеться ДОПОВІДЬ на тему:

Діяльність ОУН в Карпатській Україні —
причинки до історії,

яку виголосить Д-Р ЮЛІЯН ХИМИНЕЦЬ
колишній провідний член ОУН на Закарпатті

Трой у 170-ліття народження Т. Шевченка

Трой, Н.Й. — Від 1898 року відбуваються у Трою щорічно Шевченківські святкування. У неділю, 11-го березня ц.р. після Служби Божої в церкві Покрови Пресвятої Богородиці о. парох Б. Скасків сказав слово, присвячене Т. Шевченкові та відправив панахиду за упокій його душі.

Потім відбулися святочні сходини у 170-ліття народження Т. Шевченка заходом Парафіяльної Ради. Муж довір'я, В. Роман, відкрив їх, вітаючи присутніх, що заповнили залю, та запросив о. пароха провести молитву. Після молитви всі проспівали „Заповіт", а пізніше — „Думи мої" і „Реве та стогне Дніпр широкий".

Спільну деклямацію „Мені тринадцятий минало" виконали : Кася Клим, Іванка Хомич, Івонка і Надя Барна, Ангелина Скотніцька і Марія Єдинак. Отець Б. Скасків виголосив патріотичну доповідь на тему „Т. Шевченко в боротьбі за українську державність". Пригадав, як Тарасове полум'яне слово збудило український нарід і спрямувало на шлях революційної боротьби за визволення українського народу з-під московського ярма.

Сумівка Дарка Гарасимяк продеклямувала поему „Іван Підкова", Данута Шурпік деклямувала „Село", пані імость Мирослава Скасків прочитала уривки з „Послання". Вона підготовила деклямації.

Вкінці о. Б. Скасків подякував усім виконавцям, Д. Хорватові за підготову пісень, і провів кінцеву молитву.

Українським національним гимном закінчено вже 86-ті Шевченкові роковини у Трою.

Сестриці вшанували пані імость з нагоди її уродин, Марія Єдинак піднесла їй торт, усі відспівали многоліття; приймали присутніх кавою й солодким.

Парафіянин

В глибокому смутку повідомляємо
Родину, Приятелів й Українське Громадянство,
що 17-го березня 1984 р. в Колюмбус, Огайо,
відійшов у Вічність
наш Найдорожчий
ЧОЛОВІК, БАТЬКО, ДІДО, ВУЙКО І КУЗЕН

бл. п.

КОНСТАНТИН ІВАН МЕЛЬНИК

уроджений 24-го червня 1907 р. у Берегах біля Самбора, Україна.

Горем прибиті:
дружина — ОЛЕКСАНДРА
діти — АРКАДІЯ І РОСТИСЛАВ з Родинами
Ближча і дальша Родина

ПАНАХИДА у Клівленді, в понеділок, 19-го березня 1984 року в похоронному домі Головчака.
Подробиці про похорон будуть подані пізніше.

13-го березня 1984 р. відійшла у Вічність моя Люба МАМА

бл. п.

Євдокія Тимофіївна Міщенко

з дому Сергієнко

народжена 27-го лютого 1900 р. в Харкові, Україна.
ХАЙ СПОЧИВАЄ З МИРОМ!

МАРІЙКА ОДЕРМАНН

У глибокому смутку повідомляємо Українське Громадянство, що 8-го березня 1984 року, по тяжкій недузі, на 84-му році життя відійшла у Вічність у Мюнхені (Німеччина), наша СЕСТРА Й ТІТКА

бл. п.

ОЛЬГА САВИЦЬКА, з роду СТЕФАНОВИХ

Небіжка народилася 17-го березня 1899 р. в селі Топорівцях Городенського повіту. Скінчивши учительську семінарію, Вона працювала вчителькою на Україні й на еміграції. Була Вона також громадською діячкою, бувши довголітньою головою Українського християнського об'єднання молоді в Німеччині та редакторкою його Бюлетеню (1952-1971 рр.). Була також членкою ОУЖ.

ПОХОРОН відбувся 13-го березня 1984 р. на цвинтарі Вестфрідгофі у крипті, в якій поховано й недавнопомерлого її чоловіка д-ра Петра Савицького. Перед похованням небіжки Ольги о 9-ій годині вранці була відправлена Служба Божа з Панахидою в Катедральному храмі на Шекстрассе, 55.

У глибокому смутку залишилися:
сестра — НАТАЛІЯ ЧАПЛЕНКО з чоловіком ВАСИЛЕМ та з дочками — ТАЇСОЮ МЕЛЕШКО з чоловіком МАТВІЄМ і дітьми, АННОЮ КРАВЧУК з чоловіком БОГДАНОМ та сином, МАРІЄЮ ПОЛЯНСЬКОЮ з чоловіком БОГДАНОМ та дітьми,
а також із ближчою й дальшою Рíднею на Україні та на чужині

Ділимося сумною вісткою, що далеко від нас,
у рідному Львові, з Волі Всевишнього,
відійшов у Вічність, дня 12-го березня 1984 р.,
на 77-му році життя,
наш Дорогий
БРАТ, ШВАҐЕР І СТРИЙКО

бл. п.

РОМАН ЗЕЛЕЗ

актор Українського Львівського Театру.

ПОХОРОНИ відбулися у Львові.

Горем прибиті:
брат — ВОЛОДИМИР з дружиною ЯРОСЛАВОЮ і дітьми
дві Сестри і Брат в Польщі

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ КЛЮБ в НЮ ЙОРКУ
136 Друга Авеню — ДІМ УКРАЇНСЬКОГО ВИЗВОЛЬНОГО ФРОНТУ

П'ятниця, 23-го березня 1984 року, о 7-ій ґод. веч.

ВЕЧІР *на пошану* **ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

УЧАСТЬ БЕРУТЬ:

ОЛЕКСІЙ ЖУРБА — Поема Шевченка „Безталанний", переклад О. Стефановича
ЛЯРИСА МАҐУН-ГУРИН — Сольоспів, пісні на слова Шевченка
РЕНЕЙ ЛАНДСМЕН — акомпаньямент

У Львові...

Закінчення зі ст. 2.

му Брежнєву в Дніпропетровську, де він родився, та всяким зрадникам українського роду — різним Щорсам, Колпакам — які допомагали совєтам поневолювати Україну.

Можна цілком певно додуматися, що совєти тільки тому дозволили побудувати пам'ятник Іванові Підкові у Львові, що він боровся не проти росіян, а проти татар і турків, а згинув від польського ката. Таким українським козацьким полководцям, як Іван Виговський та Іван Мазепа, які боролися проти росіян за звільнення України з-під російського поневолення — Москва ніколи, як довго буде поневолювати Україну, не дозволить побудувати пам'ятники.

Гетьманам — Виговському і Мазепі та іншим українським полководцям — поставлять пам'ятники на прославу їхньої боротьби проти Росії аж у вільній українській державі.

Громада Кергонксону вшанувала Т. Шевченка

Заходом української організованої громади і Школи Українознавства в Кергонксоні відбувся тут концерт в честь Тараса Шевченка 11-го березня ц.р. у церковній залі при участі численної публіки.

Сцена була прикрашена портретом нашого Генія з вишивками і рожами, та образом пам'ятника Т.Шевченка у Вашінгтоні для пригадки про 20-ту річницю його відкриття.

Свято відкрила голова місцевого відділу СУА Стефанія Барановська, вітаючи присутніх.

Хор „Золотий Гомін" спільно з дітьми Школи українознавства проспівав під батутою С.Яца „Заповіт"; під час співу присутні, вставши з місць, вшанували 170-ту річницю народження українського Пророка.

Проф. Іван Коровицький виголосив глибоко змістовну доповідь, підкреслюючи колосальну ролю Шевченка у відродженні української національної ідеї.

Після доповіді ліричне сопрано Марія Мандзій-Волянська проспівала по-мистецькому три пісні до слів Шевченка, а саме: „Якби мені черевики" муз. П. Сениці, „І широкую долину" муз. Лева Волянського та „Плавай, плавай, лебедонько" муз. К. Стеценка. Фортепіяновий супровід спочивав у вмілих руках Марти Мачай.

Наступною точкою програми був вірш Ліни Костенко „Кобзареві", який з почуттям прочитав М. Василик, після чого юнацтво Пластової Станиці Кергонксону виконало збірно вірш Шевченка „Розрита могила".

Милою появою на сцені були малі діти Школи українознавства: Андрійко Кейд, який, як звичайно, гарно продеклямував вірш Б. Лепкого „Тарасова могила"; сестрички Віра і Софійка Фаліціяно, що виконали вірш Шевченка „Встала весна", та діточки із збірною декламацією вірша Р. Завадовича „В нас сьогодні Шевченкове Свято". Вірш Т. Шевченка „Холодний Яр" у виконанні мисткині Л. Яців до глибини зворушив учасників концерту.

Потім знову виступив мішаний хор „Золотий Гомін" і під диригентурою д-ра Олега Волянського проспівав бездоганно дві пісні до слів Шевченка: „Реве та стогне Дніпр широкий" муз. Б. Лятошинського та „Учітеся, брати мої" муз. Г. Давидовського, ар. Д. Котка.

Національним гимном „Ще не вмерла Україна" закінчено це вдале свято.

О.В.

Ліва...

Закінчення зі ст. 2.

гію. Подає також софістиковану графіку оборонного бюджету і національної безпеки й закликає учнів до протидії. Її характер є протиоборонний і схвалює заморожения продукції нуклеарної зброї зі шкодою для Америки.

„Facing History and ourselves" Обличчям до історії та себе) — брошура зредаґована лівою пацифістичною групою, яка осуджує ЗСА за вжиття нуклеарної зброї в часі Другої світової війни проти Японії і бачить небезпеку для світу від правого політичного руху у ЗСА, а не від комунізму.

„Decision making in nuclear age" („Роблення рішень в нуклеарній добі" — брошуру написала Роберта Снов, основниця лівої учительської групи в Массачусетс. Це видання заохочує молодь до спротиву продукції нуклеарної зброї та оборонним заходам ЗСА і будить сумнів в американські соціяльні інституції. Для підкреслення гуманности совєтів авторка поміщує в брошурі вийнятки з російської літератури. Її читанка призначена для молоді, починаючи дитячими садками.

З інших лівих видань для шкіл слід згадати „Бюлетень". Це книжка для дітей про міжрасовість, що торкає багато різних питань, як ось: „Расизм і мілітаризм", „Мілітаризм у шкільних книжках", „Едукація фемінізму", Альтернатива до агресії" і т. п.

Усі брошури є далекі від безсторонньої оцінки порушуваних проблем. Вони виразно скеровані наліво і в тому дусі індоктринують молодь. Едукаційний підхід авторки „Бюлетеню" можна порівняти тільки з нацистським і марксистсько-ленінським вченням, що закликало дітей доносити на своїх батьків. Завданням цієї навчальної програми є викликати в учнів панічний страх, який спонукає їх вживати всіх можливих заходів, а навіть капітуляції, щоб оминути голокост. У цій програмі не береться до уваги таких понять, як свобода, людська гідність, принципи демократії і т. п.

Ту саму тематику пильно розроблено у відомому фільмі „Дей ефтер", („День опісля"), що його зміст став предметом шкільних гутірок.

Час на рішучу протидію

Масова противоборонна пропаганда є ділом кількох сотень лівих груп, з яких багато появилося щойно в часі кампанії для замороження нуклеарної зброї.

Стає імперативом, щоб політично мотивовані програми елемінувати зо шкіл, або дати змогу насвітлити ці проблеми теж зі становища національної безпеки.

„Вашінгтон Ріпорт" закликає батьків, щоб вони рішуче протиставилися лівій пацифістичній індоктринації їхніх дітей в американських школах. Не всі Шкільні ради погодилися на введення в програму навчання згаданих пацифістичних матеріялів, і тому слід перевірити на місцях, чи конкретна школа послуговується згаданими виданнями; про те найкраще скажуть батькам самі учні, або заряди шкіл. Проти шкідливих програм треба боротися індивідуально і збірно, на місцях, або, коли це безуспішне, звертатися до вищих чинників. Жадати від заряду школи, аби з огляду на деморалізацію учнів і безпеку ЗСА негайно усунути ліву літературу з програми навчання.

Щоб захистити наших дітей від лівої індоктринації мусимо без проволоки діяти. До цього закликає нас Американська рада безпеки та наш інстинкт самозбереження.

УНІГУ про Україну

У широко розповсюдженому каталозі новонадрукованих книжок видавництва Гарвардського Університету за весну 1984 року реклямують аж три нові видання Українського Наукового Інституту Гарвардського Університету (УНІГУ). Це — праця проф. Богдана Струмінського „Псевдо-Мелешко, українська апокрифічна соймова промова 1615-1618 рр., збірка доповідей під редакцією проф. Івана Коропецького про „Дібрані вклади в економічну науку українських науковців", і збірка статтей, рецензійних оглядів й есеїв проф. Ігоря Шевченка під заголовком „Вплив Візантії на східньо-слов'янську культуру".

Беручи до уваги, що півроку тому в осінньому гарвардському каталозі Український Науковий Інститут дебютував трьома іншими новими публікаціями (проф Гімки „Соціялізм в Галичині...", д-ра Мейса „Комунізм і дилеми національного визволення..." та проф. Сисна „Між Польщею та Україною..."), то число всіх нових монографій, друкованих Українським Інститутом за академічний рік 1983-84 — шість томів є імпонуючим досягненням.

Поява цих книжок є наслідком здійснювання плянів і програм Українського Інституту, які є змістом основного задуму Українського Гарварду, щоб плекати на найвищому рівні живу науку про Україну. Наприклад, з нових публікацій три, що появились восени, — це оригінальні досліди про окремі періоди історії України XVI, XIX та XX ст.

В них не перевалковувано попередньо опублікованих відомостей чи гіпотез, а радше представлено самостійно створені синтези та аналізи, що їх зробили молоді автори на підставі автентичних першорядних джерел. Далі, одна книжка є з галузі джерелознавства. В ній („Псевдо-Мелешко...") видруковано усі відомі тексти досліджуваної промови Мелешка з XVII ст., та другорядні тексти (з польських перекладів), як теж п'ять досі невідомих текстів, що їх відкрив Б. Струмінський. Подано всі тексти рядок за рядком та англійський переклад, вказано на співвідношення між усіма текстами, подано мовну аналізу.

Ця монографії впроваджує у науковий світ малознані і невідомі джерельні матеріяли, які творитимуть базу для дальших досліджень минулого нашої нації.

Друга книжка — це збір доповідей з наукової конференції, яка відбулась в УНІГУ при кінці 1981 році, у програмі якої була аналіза праць українських економістів і з'ясування їхнього вкладу в економічні й споріднені науки. В книжці надруковано праці авторів українського та неукраїнського походження з-поза Гарварду. Розгляд наукової спадщини Туган-Барановського, Слуцького, Лященка, Роздольського й інших українських економістів чи не вперше вказує на вагомий вклад цих науковців, що їх як правило не вважали за українців, у розвиток економічних наук. Таким способом вказується і українську співтворчість у цих науках.

Остання книжка — передрук важливих статтей та оригінальних праць проф. І. Шевченка, які вперше зібрані в одному томі, має немале значення. Хоч зміст поданого матеріялу широкий і включає багато тем в додатку до виключно українських. Ця книжка зміцнює ім'я Українського Наукового Інституту, пов'язуючи його з досліджуванням Візантії і тим вказує на широкий підхід УНІГУ до українства. Ці досліди перевів світової слави візантолог, проф. Ігор Шевченко, ім'я якого тісно пов'язане з Українським Інститутом. Також гідне віднотування те, що книжка друкована Українським Інститутом в час, коли в совєтській Україні здеклясифіковано багатьох українських візантологів і розгромлено центри досліджень Візантії. (Сьогодні такі досліди виконують головно росіяни, або деколи українці, в рамках російських інституцій поза межами України).

Коли давніше існували побоювання, що УНІГУ не вив'яжеться зі своїх завдань, що не задоволить сподівання української громади, яка так жертвенно помагала і помагає, щоб поставити цей Інститут на ноги, то можна спокійно твердити, що з такою однорічною продукцією наукових монографій (не включаючи квартального журналу „Гарвардські українські студії" та інших періодичних видань Інституту) праця в УНІГУ йде повною парою вперед. Завдяки встановленню спеціяльних видавничих фондів п-ва Дужих з Дітройту, д-ра Омельськоо з Клівленду, Я. Курдидика з Провіденс, Ровд Айленд, п-ва Мігайчуків з Парми, Огайо, В.Юрковського з Ню Йорку, які уможливлюють видання солідних публікацій, УНІГУ матиме запевнену багатолітню видавничу програму. З постійним зростом числа співробітників УНІГУ існує надія, що рівнож і зросте матеріяльна база для видавничої діяльности. Таким способом буде уможливлене широке популяризування української справи в науковому світі.

Д-р Роман Процик